

és évek óta nem látott fivérem, akit a tilalom értelmében még csak nem is üdvözölhettem és a további 18 napos utazás alatt szót sem válthattunk egymással.

A következő napokon, esténként tizenegy óra tájban beadták egész napi élminket — egy darab kukorica-kenyeret és valami ehetetlen, büzös hálkonzervet — *a konzerv dobozán katonai állomásparancsnokság pecsétje volt!*

Huszonkettedikén értünk a román határra, ahonnan rövid eljárás után pompás vasúton, lelkes és barátságos román társasággal a magyar határra jutottam. Örömteljes bizakodással láttam, hogy

ezen az oldalon jó kezekben vannak az érdekeink letéve. Néhány állomáson nagyszámu csapatok vonultak fel teljes hadi felszerelésben és csak megerősödött

régebbi véleményem a román fegyveres erő kiváló kvalitásait illetőleg.

Budapestén elvégezvén pár napi dolgomat, most sietek hazafelé.

A sok viszontagságon átesett utas elbeszélését félfüllel végighallgatta a fülkebeli vigéc is, aki meghatva pottyantotta földre az ölében elszunnyadt sertésfejedelmet és udvariasan átadta helyét a messziről jöttnek.

Tovább zakatol a vonat. A szomszéd sín páron katonatransport készül a galíciai gránicra. Virágos sapkás, jókedvűen daloló magyar bakák. Lelkes tüzzben ragyogó szemek hamarosan meglátják azokat a tájakat is, amelyeket kizsuppolt honfitársaink elöl olyan féltékenyen takargatott a muszka. A mi fiaink most az ő szemekre terítenek kendőt!

Moly.

Az északi nagy csata szegedi sebesültjei.

A 46-osok az ütközetben. — Hogyan harcrol az orosz katona.

(Saját tudósítónktól.) Ma reggel hat órakor szegedi sebesülteket hozott a vonat az északi harcterről. A szegedi 46-ik gyalogezred negyvenöt közlegénye érkezett meg könnyebb sérülésekkel. Az állomásnál óriási tömeg várta a sebesülteket. Eleinte úgy volt, hogy hajnali félnégykor jönnek, de a vonat másfélórát késett. A várakozók azonban hűien kitartottak egészen reggelig és amikor az első transzport sebesült megjelent az állomás előtt, leirhatatlan jelenetek játszódtak le. Asszonyok, leányok, gyermekek sirva szaladtak oda a katonákhoz, virágot hintettek rájuk, összecsókolták és ölelgették őket. Mindegyiknek volt kérdése, mindenki a saját hozzátartozóját várta aggódó szívvel.

A sebesülteknek azonban a szigorú parancs szerint itt nem volt szabad semmit sem beszélni. Azonnal megkezdtek az elszállítást; két súlyosan sérültet az állami bábaképzőbe vittek; a többiek pedig a csapatkórházba és a felsőipariskolában elhelyezett katonai kórházba vittek. Aki beszélni akart

a sebesültekkel, vagy akinek rokona volt közöttük, az a kórházban volt kénytelen meglátogatni, a rendes látogatási időben, amely a közönség részére, minden kórházban egyöntetűen van megállapítva, délután egy órától háromig.

A felsőipariskola előtt már félegykor vagy kétszázan várakoztak a bebocsátásra. Alsóvárosról, Rókusról, a város minden részéből jöttek öregek és fiatalok. Kinek egy csokor virág, kinek elemózsiás csomag volt a kezében. Egy öreg nyolcvanéves asszony nagy csomó rövidszivart szorongatott a kezében. Könnyes szemekkel mondta:

— Van neköm is egy unokám a csatában. A Jami gyérök, huszár a szívem. Igön, csak a rövid szivart szeretj színi. Hát most hozok a bajtársainak, majd kap az én fiam is az idegönbe talán attól, akinek itten van a fia.

Egy órakor megnyílt a nagy kapu és egy pillanat alatt a hatalmas épület minden zeg-zugát előzőnlötték a látogatók. Az ud-

varban lévő épület első emeleti nagy helyiségében harmincan fekiidtek. Java részük szegedi, magyar gyerek. Az ágyakat virággal borították be a leányok. Odaszaladtak, az egész idegen, sápadt arcú, sokat szenvedő magyar fiukhoz, megsimogatták őket, fejük alatt megigazitották a vánkost és meleg szavakkal vigasztalták azokat, akiknek arcáról leritt a sok szenvedés.

Az egyik ágyban orosz tábornoki sipkával a fején fekiidt egy 46-os vitéz. Munkatársunknak kérdezősködésére elmondotta a sapka történetét:

A galíciai harcokban szuronytámadást intéztünk az oroszok ellen. Olyan volt a magyar fiuk támadása, mint egy rettentő acélfal, amely előtt könnyen roppan össze az orosz tulerő. Roham közben egy előkelő orosz, vezérkari tiszt került a magyar katonaszuronya elé. Az orosz tiszt felemelt karokkal jelezte, hogy megadja magát. A honvéd erre lefegyverezte az orosz és a tábornoki sapkát levéve róla, a saját fejére tette, a maga sapkáját pedig az orosz tiszt fejére nyomta.

Kalmár Lajos, a negyvenhatodik gyalogezred közlegénye, akit bal alsó karián sebesített meg a golyó és szintén a kórházban fekszik, érdekes dolgokat mondott el munkatársunknak, a szegedi katonák szerepléséről:

— Minket Szegedről először levittek délre a szerbek ellen; két héttel ezelőtt pedig parancs érkezett, hogy hadosztályunk menjen Galiciába. A 46-ik gyalogezred ekkor még csak egyszer volt tüzzben. Hat napig utaztunk, míg a kijelölt helyre érkeztünk. Galícia déli részébe. Itt már ekkor javában folyt a harc; a vonatban folytonosan hallottuk az ágyuk szakadatlan dörgését. Alig szállottunk ki, egy tábornok szemlét tartott a csapatok fölött és *mindjárt tüzvonalba küldöttek bennünket. Rohatynál állottunk szemközt először orosz csapatokkal.* 1800 méter távolságról tüzeltünk egymásra. Az oroszok mindenütt *három-négyszeres tulsúlyban voltak.* Az ő fegyverükben nagyon gyenge, vékony acélgolyó van; sokkal kisebb golyó, mint a Manlicherben. Szerencsére nem ejt nagy sebet és legtöbbször kijön a testből. Engem a bal karomon ért a golyó, a csontom eltörte és a másik oldalon kiött. Rohatynál hosszas küzdelem után visszavertük az oroszokat. Végül már *szuronyrohamra került a sor.* Mi hőiesen küzdöttünk mindannyian. *Ők jól tudnak célozni, de a szuronyrohamukat nem állják.* A fele elmenekül, gyáván megfút, ha szuronyra kerül a sor; de még azok is, akik ott maradtak, *kétszer annyian voltak, mint mi.*

— Az orosz katona gyáva — folytatja egy másik sebesült, — de ha vért szagolt, belejön az öldöklésbe, kegyetlen. Láttam egy kozákot, aki a lova vérét itta. A sebesültek rálőnek a segítségükre siető katonákra. Az orosz különben nem sokat gondol a sebesültjei összeszedésével. *A mi sebesülteink közül sokat a tűzbe dobtak. A vörös keresztre is lőnek. A csapatok a mi csapataink közeledtére a földre vetik magukat, szentképeket mutogatnak s kegyelemkérést színelnek s mikor csapataink közelednek, akkor rájuk lövöldöznek. Az erdőket is rendkívül kihasználják. Felmásznak a fákra és onnét lövöldöznek csapatainkra.*

Egyik altiszt ezeket mondta:

— *Van egy külön lövész csapatauk, a legjobb lövökből. Ezek csak a tisztjeinket veszik célba.* Azért sebesültek meg olyan sokan a 46-os tisztek közül is. De bizony mi se nagyon kiméljük az orosz tiszteket és ha közelükbe érünk, akkor nem sajnáljuk a szuronyt.

— Eleinte nagyon furcsa volt megszokni a golyók süvöltését, később azonban már nem törődünk vele. *Mi szegedi fiuk, mindig legelől voltunk és féltelmet sohase ismertünk.* Még ni csatakiáltást is csináltunk. Azelőtt a

Tizenhét véres ütközet.

Irta: Roda Roda.

Sajtóhadiszállás.

Még tart a nagy ütközet Lembergél, beláthatatlan távolságban, beláthatatlan időben is. De már azokból a szörványos jelentésekből, amelyek idáig érkeznek, meg lehet állapítani, hogy a mai orosz gyalogság semmit sem veszített híres szívósságából. Ha egykor Nagy Frigyes így sóhajtott föl: „Előbb agyon kellene löni az orosz gránátost, hogy azután fel lehessen dönteni” — a mi harcosaink most a nagy fáradtsággal viasszaszorított ellenséget rövid elővonulás után ujonnan ásott védőárkokban újból megtalálják és a tegnapi, tegnapelőtti játék kezdődhetik újból. A francia katona telve izzó harci vágygyal indul az ütközetbe, dühösen támad, — megveretve vigasztalanul és fejveszetten szalad és egyhamar nem áll helyre. Az orosz katona izgalom nélkül megy az ellenségnek és Isten rendeltetéseként fogad mindent, győzelmet, veszteséget. A győzelem nem teszi elbizakodottá, a vereség nem hozza ki a sodrából. Békében hozzászokott a tüzéshez és tür a háborúban is. Letargikusan, lassan, érzéketlenül felépíti sáncait, védelmezi őket, türi, hogy kiüzzék belőlük s a legközelebbi alkalommal felépíti sáncait újra.

Minden talpalattnyi földet vérrel kell megvásárolni a muzsikoktól. Az orosz haditörténet tizenhét ütközetéről felületes áttekintést készítettem ma. Nem hiányzik belőle jelenősebb csata, csak azokat hagytam figyelmen kívül, ahol az oroszok mellett szövetségeseik is részt vettek az ütközetben.

Az összeállításból kitünik, milyen irtózatoss veszteségeket birtak ki az orosz seregek. A halottak, sebesültek s eltűntek szá-

ma orosz részről 1758-ban Zorndorfnál 50 százalék, 1807-ben Friedlandnál 22 százalék, 1812-ben Szmolenksznél 10 százalék, 1812 Borodínónál 35 százalék, 1829-ben Kulewtschánál 9 százalék, 1831-ben Grochow-nál 13 százalék, Ostrolenkánál 14 százalék, Almánál 17 százalék, 1854-ben Inkermannál 24 százalék, 1855-ben Tschernajánál 13 százalék, 1877-ben Plewnánál (második ütközet) 23 százalék, 1904-ben Jalunál 8 százalék, Wafangfunál 7 százalék, Liaojánál 11 százalék, Schahónál 21 százalék, 1905-ben Sandepunál 12 százalék, Mukdennál 23 százalék, átlagban tehát 18 százalék. Az 1870—71. háborúban ez a szám tizenkét és fél százalék.

Látni való, hogy ezek impozáns veszteségi százalékok, de látni még egyebet is: tizenhét nagy ütközetükből az oroszok éppen hármát nyertek meg. Győztek Kulewtschánál a törökök ellen, Groschownál és Ostrolenkánál a lengyelek ellen. Összes többi ütközeteikben, ahol a poroszokkal, franciákkal, angolokkal, törökökkel, piemontiaikkal, japánokkal, tehát mindenhol, ahol organizált ellenféllel állottak szemben, vereséget szenvedtek.

A kraszniki ütközetet már ebbe a listába sorolhatjuk. A kraszniki ütközet, a harcok összeségét tekintve, a történelem legnagyobb csatáihoz, a lipcseihez és a kinigratzihez ér.

A most folyó lemergi csatánál milliós hadseregek állanak egymással szemben, a Visztulától a Dnyeszterig és mindkét ellenfél küzdeni fog végső lehelletéig.

Titánok példanélküli harca volt ez.

Hogy mi győzünk — és ez várható — akkor osztrák-magyar katonák követték el a legdicsteljesebb és legfárasztóbb fegyvertényt, amelyet valaha csak elvégeztek.